

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 48.

5 Decembre, 1899.

CĂTRE ABONAȚII REVISTEI „LIGA ROMANA“

Comitetul central al Ligei roagă pe toți d-nii abonați ai revistei «Liga Română» a trimite rămășițele provenite din abonamentele d-lor pe trecut. Din cauza neplăței la timp a acestor rămășițe, cari se ridică la mai multe mii de lei, se pune în pericol existența acestei publicațiuni, comitetul neputînd face față cheltuelilor ce se cer cu conducerea și imprimarea revistei. Mulți din cei mai buni Români, cu surprindere am văzut, că după ce au primit revista mai mult timp refuză plata.

Facem un nou apel la sentimentele lor patriotice să nu păgubească Liga cu cîți-va lei, cari pentru dînșii este puțin, iar pentru Liga foarte mult. Vom face ca să se încaseze prin poștă abonamentele refuzate odată și în cas cînd vor refusa și a doua oară vom publica numele acestor buni Români cu sumele ce ne datoresc. Publicațiunea numelor se va face atît prin Revistă cît și prin ziarele politice.

Comitetul central al
Ligei Culturale.

RĂUL NOSTRU

În lumea noastră cultă, dirigitorea de drept a maselor, există cea mai completă neînțelegere, cea mai perfectă deznădăjduire. Aceasta rezultă din aceea că fiecare tînde a se emancipa, dacă se poate, din punct de vedere cultural, a nu atîrna de altul în această privință, ce difera prin vederile și ideile lui, a avea deci o părere a sa proprie, a fi original. Ar fi fost cel mai salutar lucru cînd această tendință de emancipare s'ar fi produs în niște condițiuni cari ar fi putut da naștere unor roade folositoare. Însă din mania și ambiția de a deveni originali au căzut în prăpastie; fiecare, în lipsă, s'a agățat de orice idee, a adoptat orice principiu filosofic, a primit orice vederi numai și numai ca el să nu se asemene din acest punct de vedere cu cutare sau cutare alt domn cult. A voit fiecare să vie cu propria sa părere.

Necontestat că pînă la un punct aceasta se impune fiecărui. Orce om trebuie să aibă personalitatea sa, vederile sale proprii mai mult sau mai puțin asemănătoare cu ale altuia, cari vederi însă vor fi aceleași în fond, vor avea aceiaș bază. Adevărul nu poate fi decît unul și acelaș în orice moment al vieței omenești. Și de aceea greșit-au toți acei cari au nescotit această axiomă și au precugetat ca

fiecare să vie cu un nou calup, cu o nouă idee, pusă pe o nouă bază.

A rezultat din aceasta un dublu rău. Primul — mulți din ei și-au format păreri greșite, false, al doilea — că s'au divizat, s'au descompus elementele ce trebuie să stea strîns unite între ele. Din acea sumedenie de «vederi personale» numai cîteva sunt mai apropiate de adevăr, mai în conformitate cu adevărul științific și toate celelalte sunt niște umpluturi, niște făurături nereușite.

Și acești oameni cu păreri deosebite lucrează și deosebit, gîndesc deosebit, ba mai mult, se disprețuesc unii pe alții și ca să întrebuițez un termen mai crud, se urăsc. Așa că o complectă anarhie domnește în clasa noastră așa zisă cultă, în rîndul acelor oameni învățați din a căror știință ar folosi țara mult dacă ar fi altfel întrebuițată. Oamenii cari printr'o conlucrare comună ar putea înălța prin puterea științei și cunoștințelor lor un edificiu măreț închinat patriei lor, oameni de asemenea natură, elemente atît de necesare și neprețuite, viețuesc disperate, contrariate, descompuse. Cîtă știință se perde în zadar, cîtă muncă se spulberă în vînt!

Evident că dela niște astfel de oameni țara nu poate folosi de loc și cu atît mai puțin neamul nostru întreg. Noi suntem înapoiți în multe privinți, poporul nostru e decăzut de tot, o regenerare se impune, o muncă cu forțe împreunate spre ajungerea la îndeplinirea acestui scop. Ei bine! cum putere-ar face un asemenea fapt oamenii aceștia cari numai se ciondănesc, își dispută întietate în orce chipuri și în orce fel, oamenii aceștia cărora puțin le pasă de cei de prin jurul lor? Cum ar lucra împreună cînd vederile și scopurile lor sunt atît de contrare, cînd însuși sentimentele lor îi conduc la acest mod de a fi și de a lucra?

E firesc lucru dar ca nimic în bine să nu se fi îndeplinit în viața însăși a poporului român. O cercetare mai amănunțită a stărei lui sociale ne-ar încredința în mod indiscutabil de adevărul acestor afirmațiuni. Căci e și natural să nu fi folosit nimic, să nu se fi întărit și consolidat cînd cei cari îl puteau ajuta nu l'au ajutat, cei ce-l puteau conduce nu l'au condus, cînd cei ce-l puteau îndemna pe calea dreaptă și-au bătut joc de dînsul. E firesc lucru să degereze cînd din ce în ce e tot mai părăsit, mai uitat, cînd din ce în ce se înmulțesc cauzele producătoare de asemenea nenorociri. E firesc lucru să decadă cînd culții cei în stare de a-l lumina l'au lăsat în întuneric, în neștiință, în cea mai mare și mai deplorabilă și mai dăunătoare ignoranță.

Se impune deci o recațiune, o nouă eră cu totul opusă celei de pînă acum. Se impune ca acei ce au fericirea de a putea minui un condei și să aducă fiecare cunoștința lui spre binele general. Se impune, e o datorie chiar pentru cei ce simt românește, să se îngrijească de soarta poporului român, să se hotărască a lucra împreună, a aduce fiecare capitalul său de cunoștință spre îndreptarea răului. E un rău imens, o boală profundă, ce roade organismul nostru întreg și noi trebuie să căutăm mijloacele îndreptării, lecuirea aceștei boli, dacă nu voim să ne trezim într'o zi desichilbrați cu totul, molipsiți complect de acea boală, care ar deveni ilecuibilă, dacă nu voim să ne găsim cîndva pe marginea prăpăstiei în pericolul de a dispărea ca stat și națiune.

Ceea ce însă a cauzat progresarea acestui rău, cauza lui poate fi ușor înlăturată. Pînă acum puțini s'au ocupat de soarta poporului nostru, de soarta noastră înși-ne. Ne-am îmbuibat cu fel de fel de importațiuni apusene, crezînd că ele ne ar aduce și consolidarea lăuntrică, întărirea

și civilizațiunea noastră. Am crezut că cu ajutorul lor și numai cu al lor totul se va sfârși și că noi nu vom mai avea nimic alt de îndeplinit față de popor și de noi înșine. Rezultatul acestei neprevăderi se constată acum, și cu groază privim la el. A fost ceva inevitabil, fatal, producerea unor asemenea lucruri, date fiind cauzele cari au fost pregătite de chiar noi.

Dar după cum am spus răul acesta poate găsi o îndreptere de altfel ca tot răul: orce rău își găsește leacul. Precum principalul factor al decăderii poporului a fost nepăsarea, uitarea în care a căzut el, tot așa ridicarea lui, reconsolidarea sa, va fi atenția ce i-o vom da de acum înainte, îngrijirea, iubirea noastră desinteresată. E nevoie deci de o unire a elementelor celor viguroase, puternice, destoinice și în stare de a putea lucra la reinălțarea poporului românesc. E o necesitate ca toți acei oameni binevoitori ai neamului să-și strângă rîndurile, să se apropie și într'o comună muncă și luptă să meargă mereu pe calea ce va ducă la ținta dorită. E o trebuință ca niște astfel de oameni să lucreze în comună acord cu puterea, inima și mintea lor reunită. Resultatul unei asemenea munci sincere și dezinteresate ar fi unul dintre cele mai fericite. S'ar lumina poporul prea incult, cum se găsește astăzi, i s'ar arăta mijloacele prin cari dînsul s'ar putea croi o soartă mai bună și mai vrednică de el.

Și tocmai un asemenea fapt se petrece astăzi cînd oamenii culți și iubitori de neam se adună în jurul *României June* spre conlucrarea împreună întru înălțarea decăzutului nostru neam. Să salutăm cu bucurie și să primim cu brațele deschise un asemenea organ necesar, atît de necesar vieții noastre publice. A fi național și independent — iată condițiile unui adevărat patriot. A-ți iubi neamul tău și a lucra pe toate căile posibile pentru în-

tărirea lui, a dori ca el să-și aibă traiul său liniștit și neturburat de factorii dă-tători de discordie. A spune sus și tare fără înconjur și frică tot ceea ce e nedrept și dăunător vieții lui și a lăuda și aproba tot ceea ce se va face în bine pentru dînsul, oricine va fi autorul unor asemenea fapte. A priveghia neincetat asupra intereselor și nevoilor lui, a-i curăți calea de spini, a i-o pregăti curată și liberă. Iată în linii mari ceea ce în-seamnă a fi național și independent.

A fi în tot deauna soldații săi credin-cioși și leali gata la orce pentru binele neamului nostru, a răspunde în totdeauna intereselor și nevoilor lui — iată ceea ce trebuie să fim.

Ghiorghiu.

Correspondență între Români

Cred că ar fi în interesul cauzei, dacă cel puțin membrii Ligii ar introduce o-biceiul ca cu ocaziunea sărbătorilor, zi-lelor onomastice etc., să întrebuințeze nu-mai cărți poștale ilustrate, în loc de cărți de vizită, cînd urmează să se felicite. Nu numai ei (membrii) între ei, dar chiar și pe prietenii lor cari n'ar fi membrii în Ligă.

Cărțile postale trebuie să conție în tot-deauna ilustrațiuni de interes național.

Prin întrebuințarea acestor cărți ilus-trate, pe lingă că se reamintește persoana care le trimete, dar se reamintește o scenă sau o întâmplare din viața noastră ro-mânească.

Osebit de aceasta cărțile ilustrate se pot colecta într'un album și, cine pri-mește o asemenea carte o ține mai mult în mină decît una de vizită, pentru a admira ilustrațiunea, producînd în acelaș timp o mai mare plăcere celui care o primește.

Acum, cînd institutul topografic din Sibiu a editat 3 cărți ilustrate, represintînd 3 momente ale serbării dela columna lui *Traian* din Roma, cred că n'ar strica dacă revista «Liga Română» ar atrage atențiunea membrilor asupra acestui lucru.

Pentru a se putea găsi cu înlesnire asemenea cărți, ar fi de dorit ca, la sediul Ligei din București să se înființeze un deposit de cărți poștale ilustrate, însă, numai cu subiect național.

G. I. Găvănescu.

Premiile Academiei Române în 1900

Pentru premiile, ce sunt a se decerne în sesiunea generală din 1900 a Academiei Române, au intrat următoarele lucrări:

I. Premiul Năsturel-Herăscu de 4.000 lei

Blaga (dr. Iosif), Teoria dramei, Brașov 1899.

Condicescu (I. P.), Studii experimentale asupra întreținerii căilor ferate, București 1899.

Grăsescu (dr. V.) Ovreurul român, București 1899.

Girbea (G. O.), Icv, poemă dramatică, ed. II, București 1899

Grigoriu (C. A.), Teatru de familie, București 1899.

Iorga (N.), Documente românești din arhivele Bistriței, București 1899.

Lecca (Haralamb G.), Jucătorii de cărți, București 1899.

Lecca (Octav.), Familiile boerești române, București 1899.

Marion, D'avalma ed. II, București 1899.

Mitrescu (Filon Th.), Mic dicționar român-latin, București 1899.

Nanu (D.), Nocturne, Cîmpulung 1900.

Rosetti (Radu D.), Valuri, București 1900.

Societatea geografică, Marele Dicționar geografic al României, București 1898—1899.

Vlahuța (A.), Clipe de liniște, București 1899.

II. La premiul Lazar de 5.000 lei

Berberian (I.), Examenul de asistent în farmaciă, București 1899.

Climescu (C.), Curs de geometrie analitică, Iași 1898.

Cuza (A. C.), Despre populație, Iași 1898.

Florantin (I. Pop), Telepia, descoperire.

Kiriac (dr. I.), Curs clinic de patologie chirurgicală, vol. III, IV, București 1898—1899.

Manicatide (Al.), Curs de algebră elementară, București 1899.

Manicatide (Al.), Observațiuni asupra procedeeleor de calcul aritmetic, utilizate în școlile noastre, București 1899.

Minovici (M.), Putrefacția din punctul de vedere medico-legal și higienic, București 1899.

Oceanu (P. I.), Ovariectomia la iapă etc., București 1899.

Păcățian (Teodor V.), Lupta pentru drept, traducere, București 1898. Scopul în drept, trad., Sibiu 1899. Libertatea, traducere, Sibiu 1899. Principiile politice, trad., Sibiu 1899.

Possa (dr. S.), Difterie și Seroterapie, Iași 1899.

Șerbănescu (dr. I.), Memoriu asupra maldiilor infecțioase în armată, București 1899.

Stoica (Simion), Dietetica populară Brașov 1897.

III. La premiul Adamachi de 5.000

Achimescu (I.), Spicuri, culegere din englezește, București 1899.

Adamescu (Gh.), Noțiuni de istoria limbii și literaturii românești, ed. III, București 1899.

Boiu (Zaharie), *Semînța din agrul lui Christos*, tom. I, II, Sibiu 1898—99.

Găvănescu (I.), *Curs de pedagogie*, București 1899.

Ionescu-Gion (G. I.), *Istoria Bucureștilor*, București 1899.

Maxim (D. G.), *Critica sistemului probelor. Comisiuni rogatorii interne și internaționale*, Iași 1899.

Mihădescu (N.), *Filosofia Socialismului*, Cîmpulung 1900.

Oeconom (Ciru), *Fieca lui Sejan, poveste istorică*, București 1899.

Popea (Ioan), *Caractere morale. Exemple și sentințe*, Brașov 1899.

Possa (dr. S.), *Anatomia artistei*, Iași 1899.

Szmigelski (dr. V.), *Istoria legii nouă*, tom. I Blaj 1899.

Ursachy (G. C.), *O căsnicie*, București 1899.

Vasilescu (Stef. Ilie), *Fabule și satire morale p. I*, București 1899.

Spiritul marelui Avram Iancu

Cetim în *Tribuna Poporului*:

Totdeauna, dela 1848 încoace, atmosfera vieții noastre politice a fost luminată și înviorată de strălucirea mîndră a unui spirit măreț și ideal, spiritul nemuritorului erou între eroi, martir între martiri — *Avram Iancu*. . . Tot ce poate fi nobil și înalt, sublim și etern, în caracterul propriu și în viața publică a unui bărbat, tot ce-i vecinic și luminos în lupta noastră națională, — Iancu a întrupat și a desăvîrșit în personalitatea sa istorică. Pentru aceste cuvinte sfinte, noi l'am admirat și l'am venerat și l'om venera în veci și pururea.

Figură neperitoare, amintirea-i scumpă fiecărui Român, — ne-a inspirat și ne va

inspira tot-deauna idealismul iubirei de neam și energia suprema a devotamentului și a jertfirei pentru neam.

Avram Iancu este azi spiritul supranatural care domină viața noastră națională. Este îngerul divin care păzește vatra sfîntă unde arde vecinica flacără a cauzei noastre națională.

De aceia nu-l pot suferi șoviniști și antidinasticii Maghiari. De aceia-l hulesc și-l pîngăresc chiar în mormînt. De aceia-l numi sub-procurorul dela Alba-Iulia «căpetenie de bandiți» . . .

După cum în revoluția dela 48, persoana generalului Iancu era spaima cea mai cumplită a răsvrătiților împotriva tronului și a patriei, a falsificatorilor imberbi ai libertății adevărate, întocmai astăzi memoria eroului fără seamăn constituie un memento de teroare pentru ei.

Nu ne mirăm, este foarte firesc să se teamă vrășmașii noștri azi de o figură sublimă a istoriei noastre, de o figură care de ar mai răsări odată între noi, — ar apune cu siguranță trufia și volnicia ungurească . . .

N'am fi oameni în toată firea, dac'am aștepta tocmai dela Maghiarii șoviniști să nu se teamă de memoria lui Iancu. Ar fi identic cu faptul ca Maghiarii să aștepte dela noi teamă față cu memoria puțin eroului și pretins martirului Kossuth Lajos!

Nu ne temurăm noi de acest demagog cu patentă nici la 1848, nu ne putem teme de memoria lui astăzi. Iar Maghiarii se temură de Iancu la 1848 și trebuie se teamă și azi de memoria lui.

Ceea ce însă ne repugnă și ne revoltă este chipul infam și perfid în care șoviniștii maghiari vreau să șteargă din țara noastră orice pomenire a marelui erou din munți.

Înțelegem lesne că pe Maghiari îi bagă și azi în răcori chiar și simpla amintire a numelui aceluia pe care, în semn de

înalță recunoștință pentru serviciile sale neprețuite aduse patriei și dinastiei, însuși Majestatea Sa actualul nostru Monarch l-a cercetat în vestiții munți ai Moților, ca o distingere meritată pentru el și pentru Români, salvatorii din primejdie a Casei Domnitoare și ai însuși Maiestăței Sale...

Dar nu putem înțelege ca oameni o răsbunare atit de lașă a vrășmașilor față cu memoria marelui bărbat. Nu cerem să-l respecteze pentru că ar fi să întu-necăm imaginea-i scumpă cerînd a fi respectat de cei nevrednici, de cei nemernici...

Noi pretindem, cu toată tăria și pînă la extrem, un singur lucru: să nu fim noi împedicați și bruscați în venerațiunea noastră pentru el...

Nu se poate să i se ridice un monument, nu se poate să ni se lase modesta avere colectată pentru eternizarea eroului... Aceasta-i barbaria care ne revoltă! Aceasta-i mișelia care n'o vom tolera!

Este o barbarie, este o mișelie faptu-rea asta ungurească, pentru că ea se pune în contradicere nu numai cu senti-mentele noastre cele mai juste, cu prin-cipiile de echitate și de umanism cele mai deobște consfințite de toată lumea civili-zată, dar se pune în contradicere au însuși dinastia, siluîndu-ne pe noi a ne ridica un monument aceluia care a luptat pentru tron, aceluia pe care l-a distins Ma-jestatea Sa Monarchul, aceluia cărui însuș monarchia ar trebui să-i ridice monument!...

«Căpetenie de bandiți» Iancu?! Dar a-ceasta nu e o insultă numai la adresa poporului român, este o insultă la adresa dinastiei, este o crimă de lesă-Majestate!

Intrebăm: se poate o mai temerară crimă de lesă-Majestate, decît a numi de «căpetenie de bandiți» pe un general al Majestăței Sale, pe un salvator al tronului, pe un bărbat pe care Monarchul a voit să-l distingă cu decorațiunile cele mai înalte refutate de erou, și pe care însuș Mo-

narchul l'a ascultat de s'a dus în munții noștri?!...

O ho, trufașilor urmași ai trădătorilor dinastiei! Iancu n'a furat Coroana Ma-jestăței Sale, cum a furat-o diviniasatul vostru Kossuth; Iancu a mintuit-o!

Este imposibil să ne opriți a-i ridica monument. Este imposibil să ne confiscăți colecta, odinioară chiar de voi admisă după o confiscare în forma cea mai mon-struoasă, cu ilegalitatea cea mai flagrantă, în basa unei sentințe dintre cele mai ab-surde și dintre cele mai rușinoase ale secolului!...

Curtea de apel (tabla regească) cărei se adresează avocatul apărător în pro-cesul fondului, va trebui să caseze bar-bara sentință. Justiția trebuie să ne facă cel puțin odată dreptate!

Dacă nu, vom merge pînă la tron, pînă la Majestatea Sa!

Și el ne va da dreptate și va scuti de hula ungurească pe acela, care i-a fost cel mai brav și cel mai devotat apărător!...

DIN PRESA DE PESTE MUNȚI

AFACEREA „JELEN“-TUIRII

Multă vreme i-a trebuit ministrului-președinte Széll să se pregătească pentru a răspunde la interpelația deputatului Barabas privitor la ordinul dat de ministrul comun de războiu, prin care s'a dispus că rezerviștii sunt obligați a se anunța la adunările de control cu cuvîntul «Hier!» Numitul deputat a mai întrebat, dacă mi-nistru-președinte are cunoștință, că cei ce nu s'au anunțat astfel, au fost aspru și strict pedepsiți, și ce intenționează a face în privința aceasta?

Pentru prima oară Coloman Széll s'a aflat față cu o chestiune delicată, pusă

de către opozițiunea de drept public, la care n'a putut răspunde fără de a arunca o umbră groasă asupra ideii de stat național maghiar, cu care a debutat nu de mult în dietă în mijlocul aplauselor generale ale tuturor partidelor maghiare.

Plângerea celor din stînga estremă e, că a fost cu puțință, ca pe teritoriul Ungariei să fie pedepsiți rezerviștii, cari au răspuns la apel cu ungurescul «Jelen!» Dacă, zic ei, soldații pot depune jurămîntul în limba maghiară, trebuie să le fie permis a se și anunța în limba maghiară.

Ministrul președinte a făcut în răspunsul său, istoricul casurilor, care au îndemnat pe ministrul de războiu a eda ordinul amintit, citind și paragraful legii pentru armată din 1889 prin care se dispune, că rezerviștii armatei comune la adunările de control în cazul comiterii unor contravențiuni disciplinare sau militare sunt supuși normelor militare. S'a întîmplat însă, că în teritoriile locuite de Cehi din Boemia, Moravia și Silesia rezerviștii să răspundă la apel nu în limba de serviciu a armatei, ci cu cuvîntul «Zde!» Casurile s'au repetat în mod demonstrativ. Atunci ministrul de războiu, în interesul disciplinei militare a dat acel ordin, avisînd pe ofițeri de a ordona, ca rezerviștii să se anunțe în limba de serviciu a armatei. Acest ordin a fost general pentru armata, «care e comună și în sensul legii unitară»; nu s'a dat numai pentru Ungaria sau contra Ungariei și a limbei statului ungar.

În Ungaria, zise Széll, s'au întîmplat cu totul numai seaptesprezece casuri de abatere prin întrebuintarea cuvintelor «jelen» și «igen» și s'au pedepsit numai aceia, la cari s'a observat renitență, iar nu pentru că a vorbit ungurește sau în altă limbă. Celor ce n'au făcut-o cu intențiune li s'a iertat însă, pedeapsa. Ad-

mite, că s'ar putea prescrie și altfel anunțarea; dacă însă e prescrisă a se face în limba armatei, trebuie să se dea ascultare necondiționată ordinul militar. S'a procedat dar numai în sensul legii.

Toate sunt frumoase, zic Barabas și soți. Dar cum rămîne cu demnitatea și suveranitatea statului ungar și cu dreptul limbei maghiare, care este limbă a statului? Un ministru președinte maghiar ar trebui să apere limba maghiară a statului, nu însă să dovedească, că procederea ministrului de războiu a fost legală. De aceea deputatul Barabas nici n'a luat la cunoștință răspunsul lui Széll, mai adăugînd, că este o grozăvenie, cînd peste Maghiarii îmbrăcați în uniforma militară nu stă regele maghiar, ci împăratul Austriac; cînd Ungaria este inundată de ofițeri străini, cari urăsc pe Maghiar și chinuesc pe tinerii maghiari; cari au germanizat societatea maghiară și vatămă acum și simțul național al soldatului maghiar. Ba merse pînă a susținea, că ordonanța ministerului de războiu s'a putut da numai cu consimțămîntul monarhului, «dela care, cu toată iubirea nemărginită a națiunii pentru rege, Maghiarii nu întîmpină în această privință în deajuns dovezi de iubire părintească și de bunăvoință».

Aceste cuvinte s'au pronunțat în aplausele sgomotoase ale stîngei extreme, iar ministrul-președinte Széll, cînd s'a ridicat a-i replica, a fost întrerupt cu strigări îndelungate și sgomotoase de: «eljen Barabas!» Pentru prima oară i s'a aruncat în față din partea maghiară, că a făcut mari promisiuni, că va procede după lege, drept și dreptate, dar nu s'a ținut de ele. Széll a răspuns, că nu s'a abătut dela devisa sa, fiind întrerupt de strigări: «frase, vorbe goale».

Declarările făcute în ședința de ieri a dietei, din incidentul interpelării despre

care e vorba, sunt de mare însemnătate pentru judecarea chestiunii așa numitei validități a limbei statului, ce se invoacă fără de nici o rezervă de către guvernamentali, ca și de către extremii, când e vorba de a delătura dispozițiunile legale asupra dreptului de limbă al popoarelor nemaghiare.

Dacă «limba maghiară a statului» trebuie să se plece dinaintea legii militare, de ce să nu poată fi mărginită în «validitatea» ei prin dispozițiunile legilor existente, cari îi pun limite în favorul întrebuirii limbelor popoarelor nemaghiare?

Aceasta este o chestiune mult mai importantă și mai gravă decît chestiunea admiterei lui «zde», «jelen», etc., și ministru-președinte Széll ar trebui să se cugete serios și conștiințios asupra ei, dacă voește binele obștesc.

JUSTIȚIA ÎN BUCOVINA

Tribunalul din Cernăuți a confirmat confiscările «*Patriei*».

Nici nu ne așteptam să le anuleze; căci și acolo tribunalele politice sunt simple instrumente în mîna guvernatorilor. Acestea au astfel orînd posibilitatea de a se debarasa de adversarii incozi.

Au deci dreptate Românii bucovineni dacă zic în ziarele lor că sunt lipsiți de dreptate în țara lor. Această sentință este cea mai elocuentă dovadă despre temericia plingerilor Românilor de acolo.

Dar se înșeală deșteptul Baron dacă și-o fi închipuind că tot el a rămas biruitor. Biruința aceasta a lui se aseamăna cu a lui Pyrrhus, cu deosebirea numai că d. Bourguignon nu mai trebuie să aștepte încă una spre a fi — perdut.

VIITORUL EUROPEI

Marele ziar belgian, «*L'Indépendance Belge*» din Bruxelles, a deschis o anchetă publică, acum la sfîrșitul veacului, asupra viitorului Europei.

Ziarul acesta a început să publice asupra temei păreriile unor celebriități. Cel dintîiu care s'a pronunțat, în 4 numeri ai marelui ziar, este de *Pierre de Coubertin*. Am amintit deja despre unul din articoli scriitorului francez, cel despre *Chaosul unghuresc*. Acum, seria de articoli a d-lui Coubertin s'a încheiat în nr. dela 5 Decembre (ediția internațională). După un al IV-lea articol, intitulat *Esprit public et nationalisme* (spiritul public și naționalismul) autorul face concluziunile sale. D-l de Coubertin crede în pace, în eterna pace, care va domina după părerea lui veacurile ce vin. Dar privind situația Europei este și el îngrijorat de soarta păcii.

Vede și constată unele puncte de *inflamație*, pe cari le arată și le analizează. Două sunt aceste puncte principale, cari amenință *pacea cu focul războiului*. Unul în mijlocul Europei, *Austria*, al doilea afară de continentul european, punct pe care îl numește *sistemul anglo-saxon*, și înțelege sub el preponderanța rasei anglo-saxone, *Britania și Statele-Unite*, asupra globului pămîntesc.

Pe noi ne privește mai de aproape primul punct, *Austria*, cu care se ocupă mult. În legătură cu acest punct tratează autorul și *chaosul unghuresc* (*L'imbroglio hongrois*) și *problema rusească*, chestiuni provocate de *descompunerea imperiului austriac*, fapt pe care Coubertin îl consideră ca inevitabil, ca implinit.

Ne propunem a ne ocupa îndeosebi cu articoli d-lui de *Coubertin*. Acum anticipăm curiosității unele puncte.

Iată cum stabilește autorul chestiunea la punctul prim, *Austria*;

«Două puncte sunt cari reclamă deosebită atențiune și pot inspira legitime îngrijorări. Primul este situat drept în centrul organismului european. Aci moare un *imperiu*, care ar fi putut influența în mod însemnat și efectiv asupra civilizațiunii, și care de fapt n'a fost decît un *mare comisariat de poliție*. Este Austria. Zilele ei sunt numărate. Nu se poate închipui, cum ar mai putea să prindă rădăcini în viață, ea, această comunitate extraordinară cu două capitale, cu trei ministere, cu 2 camere, cu 18 diete și 11 naționalități. De altă parte moștenitorii nu se simt de loc atrași a intra în moștenire, fiind că prevăd atâtea certe și procese; de aceea ei află de mai bine a prelungi existența muribundului. Dacă cugetă omul, că moștenirea Austriei ar deplasa centrul de gravitate al *Germaniei*, ar elibera *Polonia*, ar lăsa *Boemia* neorganizată și *Unguria* izolată în fața inamicilor săi vechi, va pricepe că de ce nici Germanii, nici Rușii, nici Maghiarii, nici chiar Cehii nu doresc să vadă deschiderea acestui proces. Totuși se va deschide poate mai curînd, decît s'ar crede. Trebuie un puternic optimism, pentru ca cineva să cuteze a-și închipui cu seninătate eventualitatea unui astfel de eveniment».

Analisa chestiunii și vederile ce exprimă autorul, — vederi nu favorabile ideilor naționale, — le vom arăta cu alt prilej.

Acum iată cum se exprimă autorul asupra aceluiaș punct în *concluziunile* sale:

«Austria moare; pericolul dispariției ei vine din imposibilitatea, în care vor fi puși moștenitorii, de a refusa această problematică moștenire. Ea are 5 moștenitori: Italia, pentru Trentino, imperiul german, pentru provinciile germane, Bohemia, Ungaria și Polonia. Anexiunea provinciilor germane va avea avantajul de a echilibra mai bine imperiul german și de a-i ușura

debușeurile economice pe Adriatică; dar ea va deplasa centrul de gravitate politică, va necesita o refacere a mașinăriei guvernamentale și va obliga pe regele Prusiei, să separeze, în loc să contopească aceste două suveranități. Putea-se-va face aceasta fără a provoca rezistența?»

Eliberarea Poloniei austriace ar avea de rezultat imediat faptul, că ar pune de nou chestiunea Polonilor, în condițiuni, de va fi aproape imposibil a o mai înăbuși. E rolul Rusiei de a o resovta, și ea ar putea-o redînd *Poloniei* autonomia sa, dar aceasta ar echivala cu renunțarea la *autocratism*. Drept vorbind ar fi o mare binefacere pentru că autocratismul e un impas politic. Decît că putea-s'ar face fără a provoca rezistența?»

Iată dar cele mai mari două state ale Europei șgduite în fundament pentru această succesiune a Austriei, care de altă parte ar expune pe Unguri și Cehi la un nesfîrșit număr de dificultăți de guvernare. Pe lîngă toate aceste, turburările aproape inevitabile în *Balcani*.

Unde s'a mai văzut un astfel de complex de eventualități amenințătoare?»...

Și din aceste citeva citate se poate vedea cu ce gânduri se ocupă oamenii mari la sfîrșitul veacului, și cum își închipuiesc *viitorul* Europei chiar și așa numiții *apostoli* ai păcii.

Din istoria Banatului Severin

Severinul sub stăpînirea principilor ardeleni pînă la predarea cetăților Caransebeș și Lugoj în minile Turcilor. 1526—1658.

(U r m a r e)

Dar nu numai civii aceleași cetăți, ci locuitori din îndepărtare se deobligă la ajutoru împrumutat.

Astfel, *Benedict Vorgiciu, Andreiu Dimitroviciu, Lazăr Dragul, George Olahul* și alți fruntași din Carașova, depun jurământ în numele propriu și altor conlocuitori, că vor apăra Caransebeșul (judices, juratosque cives item senatores et omnes populos civitatis regiae Caransebes) cu toată puterea contra orărilor inimic și tulburător (1550); tot așa și Caransebeșenii au să le apere moșia și averea, în măsura, care s'a fost stăvilit în timpurile mai vechi. Această legătuință așa dară e întemeiată pe votul străbunilor din timpuri anterioare.

Valoare și înfrumusețare otrăvitoare asupra demersului afacerilor politice severinene a avut solidaritatea încheiată, între frații de acelaș sânge din Lugoj și Caransebeș. Efectul solidarității a fost simțit în decursul veacurilor.

Deja Ioan Sigismund nobilează opidul Lugoj și-l împreună cu Caransebeș. Ștefan Losonczy raportează detaliat lui Ferdinand despre această întâmplare în Maiu 1552. Într'o epistolă, cu datul Passau la 11 Iulie, ordonează regele lui Maximilian, să nu despartă Caransebeșul de Lugoj și să nu se atingă de privilegiile orașului acestuia, căci se va perde întregul ținut, care cu orice preț trebuie păstrat în supunere și ascultare. D'aci înainte cetățile surori, deși fiecare dintrînsele aveau magistrat propriu, trimit adeseori deputațiuni comune sau își îndreaptă la olaltă petițiile și cererile către Castaldo, care era guvernatorul lui Ferdinand pentru Transilvania; iar în neto oficioase civii acestor 2 cetăți se numesc *totdeauna «frați»*: Civii săi erau de sentimentul frățietății pătrunși atit de adînc, încit solidaritatea nu s'a știrbit nici chiar după înfringerea puterii otomane și eliberarea de sub jugul turcesc la anul 1688. Aflăm, că o deputațiune sebeșană, care luase calea spre Viena, a primit îndrumarea strictă,

ca să reguleze într'una afacerile nobilimei și a cetățenilor acestor două orașe. Conduita deputațiunii a fost precisată și subscrisă prin bărbați de influență din ambele cetăți. În bună înțelegere și armonie deplină îi vedem regulindu-și, în tot decursul veacului al XVI, afacerile publice, răsboinice și administrative. Chiar la pertractările dietei ardelenne trimișii lor au conlucrat tot deauna la olaltă și nu s'au despărțit nici odată (1).

Dominațiunea lui Ferdinand I, asupra Severinului a fost trecătoare. Pactul încheiat cu Isabela pentru predarea Transilvaniei a deslănțuit furia sultanului din Sтамbul. El dete Transilvănenilor și lui Martinuzzi de scire, că-i va trece pe sub ascuțitul săbiei, dacă vor permite, ca Nemții să scoată pe Ican Sigismund din domnie. Cu de odată primi beglerbegul Rumeliei, Mohamed Socoli ordinul, ca să invadeze și să supună Ungaria (1551).

Timișana era p'atunci ușor de cucerit, căci suferințele locuitorilor, rău maltratați de mercenarii nedisciplinați, aduși aici într'u apărare, își ajunsese culmea. N'a fost sat, niçi cătun, în jurul Timișoarei, să fie rămas neajăfuit de oastea lui Ferdinand. Sermanii locuitori, oftau după jugul turcesc, care li se părea mai ușor, decit tirania unui prieten desfrinat. Orașelele *Bece, Becicherec, Cianad și Lipova*, apărate de *Ioan Petcu* (2), cad după olaltă fără multă vărsare de sânge în minile dușmanului. Numai asaltul asupra Timișoarei l'a respins de astădată Ștefan Losonczy; iar după retragerea Turcilor fu Lipova, după o luptă cîncenă, în care *Ioan Turic* (3), fiul vestitului Valentin s'a

(1) *Pesty: Krassó vármegye története*, vol. II, partea I, pag. 322.

(2) *Fessler* îl numește *Johann Pethö*, iar *Griselini* *Petko*.

(3) *Isvorele maghiare și Fessler* îl numesc *Török*, iar *Griselini: Torak și Torok*. Familia aceasta o credem de origine românească din următoarele me-

distins prin fapte de vitejie, de nou scoasă din mîna inamicului.

Cu începutul anului 1552 concentrează Turcii puteri considerabile în Banat. Cunosbind *Kasim* paşa nemulţumirea locuitorilor, provoacă din Becicherec cetăţile Lugoj şi Caransebeş a se pune sub scutul său, zicînd: «că precum în trecut aşa şi acum va purta grijă, ca să nu sufere pagubă». De asemenea îi înştiinţează *Aldana* din Lipova, că a venit Kasim să le pustiască ţara, deci să prindă armele şi să se pregătească de luptă.

Lui Ferdinand nu-i era cu putinţă să pună provinciile din S. O. Ungariei în stare de apărare, căci principele electoral *Moritz de Saxonia* nu numai pe el, ci şi pe împăratul Carol, îl băgase tocmai atunci în mare strîmtoare. Puternicul Soliman însă sub pretext, ca să răsbune uciderea lui Martinuzzi, întîmplată în Vinţul de jos, şi ca să restituie pe Ioan Sigismund în domnie, a fost designat Sofia Bulgariei ca loc de concentrare pentru oastea sa, care avea să năvălească asupra Banatului.

Comercianţii Caransebeşeni au fost dat deja pe la finea primăverii (1552) lui Stefan Losonczy de ştire, că Ahmet paşa au adunat la Sofia oaste multă; iar locuitorii din Orşova răspîndiseră pretutindenea vestea, că la *Horom* (Palanca nouă) zac grămezi de lemne, din care Turcii vor să facă pod peste Dunăre, pentru

tive: 1. *Cristina Bizerea*, fica lui Nicolae, despre care izvoarele arată că e Român de viţă, a fost soţia unui Ioan Török; 2. Ştefan Török a primit donaţiuni în părţile Făgetului în nisece timpuri, cînd drepturile districtelor valahe erau încă respectate din partea regilor maghiari; 3. Francisc Török a fost păstrat credinţă faţă de Mihai Viteazul şi i-a fost pururea adict chiar şi după pierderea luptei de la Mirislău; 4. Oscilările lui Grisellini, care scrie odată Torak, altă dată Torok, şi existenţa mai multor familii cu numele Turic în părţile mureşene şi crişene ne îndreptăţeşte a presupune, că din Turic au făcut scriitorii maghiari Török.

ca să poată înainta neconturburaţi spre Timişoara.

Tomr Micşa din Caransebeş arată într'un raport detaliat, numărul ostăşimei turceşti, spunînd cu deodată, că atacul inamicului a fost la început îndreptat asupra Caransebeşului, iar mai tirziu, cu abatere dela proiectul acesta, s'a luat Temişoara ca ţintă a operaţiunilor.

Numitul Micşa a căzut din întîmplare în mîna Turcilor, ceea ce a îndemnat pe Castaldo să creadă, că a fost trimis de Turci pentru ca să înduplece locuitorii a ţinea cu ei. Castaldo n'avea cauză să tragă la îndoială loialitatea Severinenilor. căci tocmai atunci venise la dînsul o deputaţiune trimisă de Lugojeni şi Caransebeşeni, cu rugarea să le dea praf de puşcă, bani şi să sporească garnisoanele.

În 27 Iunie 1552 se iviră avantposturile Turcilor, înaintea Temişoarei. Viteazul Losonczy apăra cetatea. Avea pe lingă sine numai 2500 Spanioli, Germani şi Ungureni. Zadarnică fu bravura lui St. Losonczy şi a ostaşilor săi; el trebui să se inchine forţei numerice şi să predea cetatea în 26 August, aşa dară după o asediare de aproape o lună de zile. Soarta sa tragică a cîntat-o mai mulţi din poeţii Ungariei. El nu era între cei vii, cînd Ferdinand, avînd de scop să remunereze abnegaţiunea, vitejia şi patriotismul său, a donat cu dreptul de moştenire fiicelor sale *Fruştina* şi *Ana* moşii bogate în Borş-Sebeş, Putin, Pincota şi Dezna în comitatul Zarand.

Temişoara era un stîlp de granit al Ungariei. Căderea ei atrase după sine pierderea acelei provincii, care dela începutul veacului XVIII, se zice *Banatul Timişan*. Mai mult decît un veac şi jumătate a filfiit semiluna pe zidurile Gibraltarului bănăţenesc, şi a trebuit să se verse sîroaie de sînge, ca să se înfigă în locul ei iarăş crucea lui Christos.

Greșim însă, dacă credem, că căderea Timișoarei atrase după sine și pierderea comitatului Severin. Nu se poate nega călcarea regiunilor mărginașe cu comitatul Timiș, dar mezul Severinului, fiind că aparținea Transilvaniei, și-a păstrat independența în măsura, care a avut-o Ardealul. Părțile sale răsăritene, și adică: *Oraina, Almăjul, regiunile muntoase ale Clisurei și cele de dincolo de munții almăjeni, pînă la împreunarea râului Căraș cu Dunărea, de astădată n'a fost călcate de piciorul inamicului.* Această stare a durat pînă la trădarea lui A. Barcsay, comisă față de Lugoj și Caransebeș.

Era părerea generală că, după căderea Timișoarei, aceste cetăți nu vor fi capabile să reziste Turcilor. Castaldo însuși dă pe față nedumerirea sa, cînd scrie lui Ferdinand: «că cetățile Lugoj și Caransebeș, ne fiind capabile de rezistență, vor trebui să capituleze», și în adevăr locuitorii erau otărîți a se preda, dacă, după cum ziceau dinșii, s'ar confirma scirea despre căderea Lipovei.

Lipova era considerată de cheia Transilvaniei. Castaldo a spus pentru fortificarea acestei cetăți suma de 150.000 galbeni; iar spaniolul Aldana adusese acitunurile din Oradea mare și din Giula. Garnisoana număra 1100 ostași Spanioli, Germani și Ungureni, și mai multe cete erau pe cale să-i vină într'ajutoriu; deci întru apărarea ei se luaseră toate dispozițiunile posibile și bărbații competenți țineau cu tărie, că Lipova va rezista Turcilor timp mai delungat. Dar ceea-ce se credea imposibil, s'a întîmplat mai de grabă, de cât a putut cineva se cugete. Aldana n'a așteptat sosirea inamicilor, ci nîmi cînd tunurile, spărgînd zidurile cetății și aprinzînd casele locuitorilor, au căutat în fugă mișeleasca scăpare spre Transilvania (1). Isfortiografii nu înregistrează ziua,

1) Fessler: op. cit. vol. III, pag. 556.

cînd s'a pierdut Lipova; Castaldo însă face amintire, de trădarea lui Aldana într'o epistolă dată din 1 August, deci căderea a trebuit să se întîmple în zilele din urmă a lui Iulie.

Ne cuprinde mirare, că nici acum, cînd garnisoanele din Lugoj și Caransebeș erau reduse la numărul mînal și cetățile erau lipsite de apărători, nu se gîndiră Turcii la cuprinderea acestor cetăți, ci se mîrginiră numai la cererea unui tribut, la a cărui solvire se deobligară locuitorii în una din zilele dintre 6 și 11 August. Această dispozițiune a nesătoșilor Turci, care de astă dată se mulțămiră numai cu atîta, trebuie s'o considerăm de un accident norocos.

Cine oare avea săle vină într'ajutoriu? Mercenarii lui Castaldo? despre care el însăș a fost scris în Iulie lui Maximilian următoarele: «purtarea necuvincioasă a mercenarilor germani au infuriat Ardenii într'atîta, în cât nici moartea noastră a tuturoră nu i-ar mulțami. Văd limpede, că ei au venit numai spre stricăciunea țării; însuși căpitanul lor atestază, că n'a văzut ființe mai îndobitocite de cît ei». După vr'o cîteva săptămîni continua astfel: «Țăranii s'au ascuns în păduri și s'au asociat pentru ca să-și apere viața și victualiile contra oamenilor noștri, care în lipsa soldatului, sunt necesați să jefuiescă, ca să nu piară de foame. Nu trece zi fără pîruială și uciderile din o parte și din alta sunt la ordinea zilei (2).

(2) Fessler: vol. III, pag. 557: die Siebenbürger hat das Betragen der deutschen Söldner in solche Wuth gegen uns gebracht, dass ihnen unser aller Tod nicht genüge. Jetzt sehe ich klar, dass diese Söldner nur zum Verderben des Landes hiergekommen sind; sogar ihr eigener Hauptman gesteht dass er viechschere Menschen als sie nie gesehen have... die Brauern zogen sich in die Wälder zurück und scharten sich zulammen, die weil sie ihren Sold vergeblich fordern, gezwungen sind, Nahrungsmittel zu rauben, damit sie nicht verhungern. Kein Tag vergeht ohne Schlägerei zwischen ihnen und den Bauern, und jeden Tag gibt es Tode auf beiden Seiten.

Astfel de elemente turbulente nu puteau să fie locuitorilor din Severin, asupra cărora era orânduit Kasim paşa cu 40.000 Turci, spre nici un folos, ci numai spre stricăciune. D'aceea pacea încheiată sub condițiuni atât de favorabile s'a numit un accident norocos. La încheierea păcii a contribuit și domnul Munteniei, *Mircea Ciobanul*, despre care Turcii ziceau că nu ar fi nici Turc, nici Creștin (3). Conlucrarea sa constată din coprintul unei epistole adresate către magistratul din Brașov, în care spune cu mândrie, a fi esoperat dela Turci, ca orașele Caransebeș și Lugoj să plătească tribut comun.

(Va urma)

SECȚIA CRAIOVA A LIGEI

Eri, 29 c., ora 8 $\frac{1}{2}$ seara, Secțiunea noastră a Ligii culturale, și-a ținut adunarea generală anuală, cu lume puțină, din cauza unui puternic viscol cu zăpadă.

* * * 50

Din dările de seamă ale secretarului și casierului, rezultă că starea secțiunii noastre în decursul acestui an, a fost staționară; numărul membrilor este aproape egal cu anul trecut; 117 anul trecut 114 anul corent.

De asemenea și încasările au fost aproape egale, lei 4.788 anul trecut și lei 4.634 în 11 luni ale anului corent. Secțiunea noastră a serbat și anul acesta, cele două serbări ale Ligii, adică ziua de 24 Ianuarie, aniversarea Unirii Principatelor și aniversarea înființării Ligii culturale, și ziua de 3 Maiu Aniversarea grandioasei adunări dela 3 Maiu 1848, a fraților noștri Transcarpatini.

Din darea de seamă a secretarului se

mai constată, că secția Craiova a luat sub îngrijirea sa, pe unul din cei 17 studenți români, cari în toamna anului trecut au fost eliminați dela academia ungurească din Oradea Mare, și s'a angajat a-l ajuta ca să-și termine studiile la universitatea din Cluj, unde s'a înscris. Acest ajutor nu se dă însă din venitul ordinar al Ligii, li s'au emis liste de subscripție separate și s'au adunat pînă în prezent lei 700.

* * *

În discuțiunea, ce a urmat după cetirea rapoartelor, mai mulți membrii, au relevat faptul, că dacă secțiunea noastră stagnează și nu propășește, după cum ar fi de dorit, cauza este, comitetul central executiv din București, care are în mină întreaga acțiune, și care în decursul acestui an, nu a dat nici un semn de viață; de asemenea și-au exprimat regretul lor, că comitetul central executiv din capitală, nu a felicitat pe d-nul Urechia și ceilalți Români, la Roma, cu ocazia depunerii Coroanei de bronz, la columna lui Traian.

La fine s'au făcut adevărate ovațiuni, d-lor general Anghelescu și C. Carianopol, episcopii bisericii Madona-Dudu, cari și în decursul acestui an, au trecut în bugetul bisericii, pentru Liga, suma de o mie lei.

Cu acestea ședința s'a ridicat.

Școalele de la Brașov și renta

Marele proces dintre guvernul unguresc și al nostru în chestia rentei pe care noi o datorăm școalelor din Brașov, în puterea vechilor titluri de drept pe care acestea le au în țară, se pare că are să fie în curînd sfîrșit.

Foile maghiare anunțară deunăzi că gu-

(3) Xenopol: vol. III, pag. 5.

vernul maghiar ar fi consimțit în fine, ca școalele să poată primi cunoscuta rentă.

În curînd însă, alte ziare ungurești a-dăogară că înțelegerea ar fi așa fel că guvernul maghiar și-ar fi asigurat sieși primirea banilor dela Statul român și transmiterea lor școalelor.

Dar toate acestea sunt svonuri. Nimic nu este încă autentic. De aceea ne mărginim și noi a înregistra pur și simplu aceste știri cu desăvîrșire necontrolate.

Tchèques et Allemands

Au Parlement autrichien, le ministère Clary est en querelle ouverte avec les Tchèques, qui jurent leurs grands Dieux qu'ils vont continuer l'obstruction jusqu'à ce que mort s'ensuive. Ils ne se laissent point désarmer par les supplications d'un ministère qu'ils accusent, non sans quelque raison, de les avoir trahis, en supprimant l'ordonnance sur les langues, octroyée par l'un de ses prédécesseurs.

Et l'on ne peut dire qu'ils aient tort de se plaindre, puisque ce sont eux qui paient les frais de l'intolérance allemande, bien que le régime qu'ils regrettent ne leur ait pas donné toute la satisfaction qu'ils espéraient. En pratique, il est toujours resté plus ou moins à l'état de lettre morte, et cela par la raison que ce partage linguistique est impraticable. Si la logique et la justice sont pour eux, ils ont contre eux une fatalité plus forte qui s'appelle le géographie. L'histoire semble avoir pris plaisir à emmêler ensemble, — disons à brouiller, car c'est le mot juste, — au physique comme au moral, ces populations qui, non seulement ne parlent pas la même langue, mais ne pensent pas de même, ont des façons

de vivre, d'aimer, de haïr, de prier différentes, et n'ont d'autre rapport entre elles que celui qui consiste à vivre porte à porte, tout en se méprisant et se détestant avec la plus touchante réciprocité.

Il est absolument impossible de débrouiller cept écheveau et, plus c'est impossible, plus on exige qu'il soit débrouillé. C'est la tour de Babel en permanence que cette Bohême et si de l'autre, celle de la légende, les hommes ont pu sortir pour se disperser dans le monde entier, celle-ci est bien véritablement une prison, car même si l'on en ouvrait la porte, ces libérés ne sauraient pas où aller, puisqu'à moins d'émigrer au désert, il n'y a plus une place vacante où l'on puisse fonder une nouvelle Bohême sans y trouver une premier occupant, qui serait à coup sûr un Allemand.

De tous les problèmes qui fatiguent la veillesse de l'empereur François-Joseph, il n'en est point non plus obsédant que celui-là, il n'en est point non plus qu'il soit plus impossible de résoudre. On peut donc s'attendre à voir le tapage continuer et l'assemblée chargée de faire les lois et de voter les budgets, offrir indéfiniment le spectacle d'un implacable charivari.

Das Oesterreichische Chaos

Je näher das Ende des Jahres heranrückt, desto kritischer gestalten sich die politischen Verhältnisse in Oesterreich-Ungarn. Die «Verständigungsaktion», die von den Führern der Parteien des Abgeordnetenhauses eingeleitet wurde, hat jenen Verlauf genommen, der derselben von vorneherein prognosticirt worden ist; sie ist gescheitert, wie man sich nicht einmal über die Grundlagen eines Einverständnisses zwischen Deutschen und

Tschechen behufs Regelung der Sprachenfrage klar werden konnte. Es war übrigens den Theilnehmern an den stattgefundenen Conferenzen gar nicht ernstlich darum zu thun, zu einem Resultate zu gelangen, sondern die Verhandlungen waren nur zu dem Zwecke inscenirt worden, um wenigstens formell den Wünschen des Monarchen zu entsprechen, der jüngst als er die Parteiführer in Audienz empfing und auch später anlässlich der feierlichen Eröffnung der Delegations-Session in ziemlich peremptorischer Weise dem Wunsche Ausdruck verliehen hatte, es möge durch die Herstellung eines Einvernehmens die Möglichkeit der parlamentarischen Erledigung der sogenannten «Staatsnotwendigkeit» worunter das Budgetprovisorium, das Widerweisungs- und das Quotengesetz, sowie das Rekrutencontingent verstanden sind, geschaffen werden.

Wenn es sich darum gehandelt hätte, den ganzen Complex von Fragen, von deren endlicher Lösung die Sanirung der österreichisch-ungarischen Verhältnisse abhängig ist, man würde es selbstverständlich finden, dass ein Übereinkommen *ad hoc* nicht zu erzielen war. Es hat sich aber doch nur darum gehandelt, die Bedingungen auszumitteln, unter welchen eine Art von Waffenstillstand geschlossen werden könnte, damit eine parlamentarische Beschlussfassung über die erwähnten Regierungsvorlagen, die die Bestellung des Staatshaushaltes betreffen, stattfinden und nicht wieder ein *Ex lex*-Zustand eintrete, wie er durch die Anwendung des vielgenannten § 14 auf die wichtigsten Staatsangelegenheiten wiederholt geschaffen worden ist. Ein Parlament, das nicht einmal das thut, was ihm der Selbsterhaltungstrieb eingeben sollte, ist zur Erfüllung der ihm gestellten Aufgaben überhaupt, untauglich, es beweist

dadurch, dass die Verfassung, auf Grund welcher es besteht, eine den Verhältnissen des Staates, für den dieselbe Geltung hat, absolut nicht entsprechende ist. Nehmen wir an, es wäre der Verständigungsconferenz auch gelungen, über die augenblicklichen Schwierigkeiten hinauszukommen und das Abgeordnetenhaus für kurze Zeit wieder arbeitsfähig zu machen, in dem beispielsweise durch die Concedirung der inneren tschechischen Amtssprache die Obstruktion der jungtschechischen Partei ausgeschaltet worden wäre, was hätte man dadurch gewonnen gehabt? Wäre dies eine «Lösung» der Sprachenfrage gewesen, hätte man dadurch Garantien geschaffen gegen die Wiederholung ähnlicher Krisen der Zukunft? Und vor Allem ist denn eine Gesundung unserer Verhältnisse überhaupt möglich, so lange der unglückselige Dualismus besteht? Wenn die Monarchie auf eine neue Basis gestellt werden soll, um ihre Weiterexistenz zu verbürgen, ist es vor Allem auch notwendig, die Vorherrschaft des Magyarenthums zu brechen.

Die Parlamentarische Krise

Wien, 10. November

— C. — «Es geht nicht mehr weiter!» In diesem lapidaren Satze, lässt sich so ziemlich all' das zusammenfassen, was man von verschiedenen Seiten an Urtheilen über die politische Lage vernimmt. Allen Anstrengungen, die gemacht werden, um das Räderwerk der österreichischen Legislative wieder in Gang zu setzen, ist es bisher nicht gelungen, den «toten Punkt» zu überwinden und es kann auch bereits mit voller Bestimm-

heit gesagt werden, dass alle Mühe vergeblich sein wird, die man aufwendet, auf den gegenwärtigen Basis eine Gesundung unserer politischen Verhältnisse herbeizuführen. Durch allerlei künstliche Mittel ist es möglich gewesen, einerseits den Centralismus, andererseits den Dualismus bis jetzt notdürftig aufrechtzuerhalten. Seitdem aber der Boden, auf dem unsere staatsrechtlichen Institutionen ruhen, ununterbrochenen Erschütterungen ausgesetzt ist, die im Grunde genommen nichts anderes sind als die Anzeichen der sich unaufhaltsam vorbereitenden Umbildung unserer Verfassung, ist nicht mehr daran zu zweifeln, dass das vermorschte Fundament des gegenwärtigen Systems eines Tages zusammenbrechen, und den Staat selbst mit sich reißen wird, wenn man nicht noch rechtzeitig Sorge trägt, für das gefährdete Gebäude eine neue, solidere Grundlage zu schaffen.

Die in den letzten Tagen zwischen den Vertretern der «Linken» und der «Rechten» des Abgeordnetenhauses stattgefundenen Konferenzen behufs Anbahnung normaler parlamentarischer Verhältnisse und einer Verständigung über die nationalen Differenzen zwischen Deutschen und Tschechen haben neuerlich den Beweis geliefert, dass es ganz und gar aussichtslos ist, wenn man ohne einen Systemwechsel, durch irgend welche Experimente, Centralismus und Dualismus noch durch längere Zeit erhalten zu können, meint. Wie kindisch und kleinlich, wie jeder höheren Auffassung bar der Standpunkt ist, den beide Streittheile in der deutsch-tschechischen Sprachenfrage einnehmen, das wird am deutlichsten dadurch illustriert, dass das Objekt, um welches sich die in den letzten Tagen geführten und schliesslich resultatlos gescheiterten Verhandlungen drehte — die Einführung der sogenannten inneren tschechischen Amts-

sprache bei den Behörden in Böhmen und Mähren war. Glaubt man denn wirklich, dass die österreichische Krise — ja man kann sagen die österreichisch-ungarische Krise — dadurch aus der Welt geschafft worden wäre, wenn diese sogenannte «Verständigungs-Conferenz» zu einem Ziele geführt hätte? Dieses Ziel hätte ja doch kein anderes sein können, als ein momentaner Waffenstillstand, der es dem Abgeordnetenhaus vielleicht für kurze Zeit wieder ermöglicht hätte, ungestört zu funktionieren. Mehr wäre gewiss auf keinen Fall erreicht worden und binnen Kurzem hätte es sich herausgestellt, dass man nichts gethan hat, als den Zeitpunkt etwas weiter hinausgeschoben, der dem Dualismus und dem Centralismus in Österreich-Ungarn ein Ende bereiten wird.

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Avem înaintea noastră *Călimdarul Poporului* pe anul 1900. Editura «Tipografiei» din Sibii. Frumos și bine întocmit, acest *Călimdar* se prezintă ca o adevărată carte instructivă pentru popor. O mulțime de articole, schițe, povestiri, biografii etc., precum și mai multe clișeuri bine reușite dau acestui Calendar o înfățișare foarte plăcută și nu putem decât să-l recomandăm tuturor Românilor, mai ales că e foarte ieftin. Se poate comanda dela «Editura Tipografiei», societatea pe acțiuni, în Sibii. Prețul 50 B.

*

La 12 Decembre c., se vor întruni membrii Ligii Culturale, secția Galați, în adunare generală. Intrunirea se va ține în Biblioteca *Urechia* în liceu.

Se va face cuvenitul raport despre gestiunea anului trecut și diferite propuneri.